

Viktig at det nomineres mange gode kandidater til styret. Oppfordrer alle utvalgets medlemmer til selv å foreslå kandidater og oppfordre andre i egne nettverk til å gjøre det samme.

Utvalget diskuterte hvordan de kan bidra til at Stortinget får et bredt tilfang av sterke kandidater til NIMs styre innen 10.mars, og hva slags styre RU ønsker for NIM. Utvalget spurte hva slags styre NIM ønsker. NIM nevnte blant annet at noen med politisk forståelse er viktig. Noen med bakgrunn fra det sivile samfunn har manglet. Kompetanse som NIM ikke har selv. Gjerne noen gode navn/forslag med erfaring fra menneskerettighetsarbeid i frivillige organisasjoner.

3. Eldres menneskerettigheter – Hva vil Eldreombudet råde oss til å prioritere?

NIM/Adele: Eldres rettigheter og sviktende omsorg har vært i medias søkelys og Eldreombudet må utvikle sin virksomhet. Eldreombudet deler sine erfaringer de siste 2,5 årene: hvilke 'topp tre' utfordringer er viktigst å følge opp, hvilke aktører i det sivile samfunn veier tyngst i arbeidet for eldre, og hvilke råd vil hun gi oss som skal løfte temaene videre?

Eldreombudet/Bente: Den siste tiden har vært spesiell. Nedleggelsen har skapt sterke reaksjoner blant de eldre selv, og de som jobber med eldre. Fokuserer nå på avvikling, men fortsetter vi å jobbe med Eldres utfordringer.

Fremhever tre utfordringer:

- 1) **Helse og omsorg og vold på sykehjem:** Mange bor utrygt hjemme – 1400 har fått tildelt sykehjemsplass, men ikke fått flyttet inn da det ikke er ledige plasser, i tillegg får over 1400 avslag på sykehjemsplass. Underernæring – mange eldre er allerede underernærte når de kommer til sykehjem. Vold mot eldre – forekommer på institusjon som dokumentert av NTNU.
Oppfølging: Ga innspill til NRK Brennpunkt for over et år siden, ønsker opplæring når stortingspolitikere er nye på Stortinget. Nye folkevalgte bør få god informasjon fra de som arbeider med utfordringene når de skal inn i de enkelte komiteene. Bør undersøke grunnlag for avslag på sykehjemsplass. Syns det er rart at så mange får avslag, da man gjerne søker om plass fordi det er behov for dette. Politisk ledelse i Helse- og omsorgsdepartementet skulle følge opp voldsrapporten som ble forelagt dem høsten 2021, foreløpig ikke noe skjedd.
- 2) **Diskriminering:** Eldre diskrimineres i arbeidslivet, organisasjonslivet og politikken. Minoriteter diskrimineres pga. språk, blant annet eldre som har samisk som hovedspråk og sitter på sykehjem uten noen å snakke med.
Oppfølging: LO/ fagforeninger må med for at eldre som kan og vil få stå lenger i arbeid. Har kontaktet eldreråd, politikere og andre representanter om

diskriminering av eldre, men dette trenger mer fokus fremover. Må ellers arbeide videre med språkutfordringer.

- 3) **Digitalt utenforskap:** Dette er kanskje den største utfordringen for flertallet av de eldre. Den digitale utviklingen går raskt og stadig mer digitaliseres.
Oppfølging: Ingen p.t. engasjert på dette området, håper på LDO.

Oppfordrer eldre til å engasjere seg mer i politikk og samfunnet for øvrig (frivillighet).

Relevante/viktige aktører inkluderer Pensjonistpartiet, Seniornett og Senter for seniorpolitikk. I tillegg nevnes arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene og OsloMet og NTNU blant forskningsmiljøene.

Innspill/diskusjon:

- LDO/Warvin har to satsingsområder når det gjelder eldre: digitalt utenforskap i bank og finanssektoren, herunder bruk av BankID, og skeive i møte med helse- og omsorgsektoren.
- NIM/Even har fokus på tre temaer. Utgangspunktet er å oppdatere kunnskapsgrunnlaget i temarapporten «Eldres menneskerettigheter – Syv utfordringer» fra 2019 med fokus på tre (av syv) utfordringer: Vold og overgrep, tvungen helsehjelp og underernæring og uheldig legemiddelbruk.
- SOM viste til Forebyggingsenhetens besøk på sykehjem/eldreinstitusjoner som har avdekket utilstrekkelig kunnskap om tvangsregelverk og om vold og overgrep. SOM får en del telefoner fra eldre om digitalt utenforskap.
- Eldre som gruppe synes undertematisert, lite praksis hos statsforvalterne og i domstolene. NIM vil se nærmere på mulig rettslig prøving av alvorlige hendelser i eldreomsorgen.
- Flere aktører. Synes å være få organisasjoner som engasjerer seg i eldres rettigheter. LDO nevner Pårørendealliansen som har fokus på eldre som trenger hjelpetjenester og bruk av tvungen helsehjelp. Eldreombudet foreslår kontakt med Farmasøytforbundet når det gjelder over- og undermedisinering av eldre.

4. Undervisningsopplegg om menneskerettigheter for kommunene

NIM/Eivind: NIM er for tiden i gang med å utarbeide et undervisningsopplegg om menneskerettigheter for kommunene. Formålet med opplegget er å styrke implementeringen av menneskerettighetene i kommunene, gjennom å øke kommunalt ansattes menneskerettslige kompetanse. De to første tema/modulene er Kommunens menneskerettslige ansvar, og Kommunalt ansattes ytringsfrihet.

Viser til notat utsendt i forkant av møtet og ber om innspill på: hvilke temaområder som bør velges ut og hvilken type innhold som bør med; hvilke målgrupper vi særlig bør rette oss mot; og hvordan best nå ut (formidling) med opplegget.

Innspill/diskusjon:

Tema:

- Flere savnet barn (barnets beste, medbestemmelse), eldre, nasjonale minoriteter, funksjonshemmede, inkludert skole og utdanning – og remedy/gjenoppretting.
- Gapet mellom stat og kommune – må tettes noe departementene har erkjent ansvar for.
- LDO har også satsning på kommuner og utviklingshemmede og deres tilgang til helse- og omsorgstjenester. Mulig samarbeid med NIM på dette temaet.
- Vold i nære relasjoner, her har Bufdir et eksisterende opplegg (TryggEst).
- Avmystifisering av MR, gjøre det til eget, ved å være konkret og praktisk.
- Avmystifisering av MR og betydningen av hjemmel. Forståelse av hva det vil si at noe har juridisk forankring.
- Offentlig anskaffelse (anskaffelsesloven) og bevisstgjøring av mr-plikt; praksis på området spriker.
- Hvordan menneskerettigheter spiller inn i kommunenes generelle arbeid, ansvar å sikre dette på kommuneplan.
- Oppfordrer til bevissthet på hvordan kommunene tolker det/de temaene som ikke er med; oppfatningen av dette kan være viktig.

Målgrupper:

- Kan være krevende å motivere de som ikke i utgangspunktet er nødt til å ta kurset. Involvere KS.
- Hvordan kan KS bidra til at hver enkelt kan ta ansvar for egne rettigheter.
- Politisk nivå i kommunene.. De forpliktelsene vi som stat har påtatt oss internasjonalt, det begynner med kunnskap.

Formidling:

- Vurdere digitalt kurs som den enkelte kan ta når som helst og/eller gruppevis med noe instruksjon, og ulike moduler etter behov og ønske fra kommunene.
- Vurdere etterutdanningskurs i regi av høyskoler/universiteter.
- Hvordan gjøre det i praksis med opplæring og hvordan forholde seg til andre prosjekter hos andre aktører som går litt inn på det samme.

Avsluttende kommentarer fra NIM/Eivind: Takket for mange gode innspill.

5. Runde om aktuelle problemstillinger og aktiviteter

LDO/Guri: Aktivitetsplanlegging i tråd med ny strategi. Følger opp KUDs annonserte evaluering av mekanismene for diskrimineringsvern, som anbefalt av CEDAW; ekspertutvalg om tvang og utvalg om inkorporering av CRPD.

Ervin Kohn: Holocaust-senteret sin tredje befolkningsundersøkelse på antisemittisme, for andre gang med egen undersøkelse i muslimske miljøer. Sprik mellom tall/oppfatninger og opplevelser. Muslimfiendtligheten er høy, hver tredje nordmann

har muslimfiendtlige holdninger. Fiendtlige holdninger til jøder i det muslimske miljøet er akkurat like høye. Behov for tiltak i muslimske minoritet/miljøer, ikke bare i storsamfunnet. Dialogarbeid.

Siri Gløppen: Mange pågående komparative forskningsprosjekter som berører temaer RU har diskutert, blant annet urfolk og landkonflikter, barn og deltakelse og sannhetskommisjonen (kven og samer). Planlagt formidling og seminar-arbeid i forbindelse med kven-folkets dag 16. mars.

Frode Elgesem: Følger revisjon av prinsippene for OECD-kontaktpunktet etter Paris-møte i juni; revisjon av klimaloven. Dialogmøte 19. april om ansvarlig næringsliv i krig og konflikt. Aktuelle klagesaker: Oljefondet (seksuell trakassering i McDonalds), Telenor (investering, konflikt i Myanmar), Equinor (oppfølging ulykke i Korea). Åpnet sak mot Aker BP og Aker ASA (Sør-Sudan, retten til remedy).

NOAS/Pål: Skryter av kommuner og forvaltning for håndtering av Ukraina-flyktninger. Jobber med alternativer til utvisning for de som har brutt utlendingsloven. Mange (triste) avveininger mellom innvandringshensyn og barns beste, jf. pågående sak i lagmannsretten.

Barneombudet/Ivar: Arbeid for å styrke offentlige konsekvensutredninger med hensyn til barnets beste. Dialog med finansdepartementet og BFD.

SOM/Karoline: Ny stilling som koordinator for menneskerettigheter hos Sivilombudet. Intern ressursgruppe etablert for å bidra i klagesaksbehandlingen og sørge for informasjonsflyt. Barnegruppe lanserer nettsider for barn 1.mars. Frokostseminar i dag med lansering av rapport om selvmord og selvmordsforsøk i fengsel. Forebyggings-enheten har lansert rapporter fra besøk hos regionale sikkerhetsavdelinger (Østmarka og Dikemark). Enheten har besøkt barnevernsinstitusjoner hvor barn bor alene og skal på fengselsbesøk.

Advokatforeningen/Erlend: Ser på fengsel og barnevern; Rettstatsmelding – mottar innspill til denne; Fosen-saken og asyl-flyktninger. Menneskerettighetsseminar 19.april med næringsliv og menneskerettigheter på agendaen.

FFO/Live: Har nettopp hatt skoleundersøkelse blant ansatte og foreldre til barn med funksjonsnedsettelse. Stort sprik når det gjelder opplevelser/oppfatninger. Skoleledelse som bare forholder seg til skoleloven og ikke menneskerettigheter.

Adele takker for møtet.

Neste møte: 7. juni